Limba rapa nui

De la Wikipedia, enciclopedia liberă

Limba rapa nui (sau **limba rapanui**, **limba pascuană**; rapa nui: *Vananga rapa nui*) este o limbă polineziană vorbită pe Insula Paștelui (sau *Rapa Nui*) de 2.200 de oameni[1] (populație de etnie rapa nui fiind 4.647 în Chile)[2]

Rapa nui este o limbă recunoscută oficial pe Insula Paștelui și se vorbește pe deasupra de 200–300 de migranți rapa nui în Chile, pe Tahiti și în Statele Unite ale Americii.[1]

rapa nui
Vananga rapa nui

Pronunție	/ˈɾapa ˈnu.i/
Vorbită în	Chile – **Insula Paștelui**
Regiuni	Oceania
Număr de vorbitori	Insula Paștelui: 2.200 în total: 2.600[1]
Sistem de scriere	alfabetul latin
Tipologie lingvistică	VSO

Clasificare

Limbile austroneziene
- Limbile malaio-polineziene
- Limbile Oceaniei
- Limbile polineziene
- Limbile polineziene orientale
- rapa nui

Statut oficial și codificare

Limbă recunoscută oficial în	Insula Paștelui
ISO 639-2	rap
ISO 639-3 (cel mai răspândit dialect)	rap

Această pagină poate conține caractere Unicode

Modifică date / text (https://ro.wikipedia.org/w/index.php?title=Limba_rapa_nui&action=edit&section=0)

Cuprins

Sunete
- Vocale
- Consoane

Ortografie

Morfologie
- Structură silabică
- Reduplicare
- Împrumuturi

Istorie
- Consemnări ale limbii din 1770
- Consemnări ale limbii din 1774
- Înrobirea post peruviană
- Consemnări ale limbii din 1886
- Consemnări ale limbii din Secolul al XX-lea
- Rongorongo

Note

Bibliografie

Legături externe

Sunete

Ca celelalte limbi polineziene, limba rapa nui are puține foneme, comparată cu alte limbi. în total, limba rapa nui are doar 15 sunete, 10 consoane și 5 vocale.

Vocale

Limba rapa nui are cinci vocale. Nu există diftongi, așa că fiecare vocală se pronunță particular.

	Anterioare	Centrale	Posterioare
Închise	i		u
Semideschise	e		o
Deschise		a	

Toate vocalele pot să fie lungi sau scurte atunci când sunt în poziția finală a unui cuvânt.

Consoane

Limba rapa nui are doar 10 foneme consoanice.

	Bilabiale	Alveolare	Velare	Glotale
Nazale	m	n	ŋ	
Oclusive	p	t	k	ʔ
Fricative	v			h
Bătute		ɾ		

Ortografie

Limbii rapa nui folosește alfabetul latin. Versiunea alfabetului latin care e folosită pentru scrierea limbii conține 20 de litere: A, Ā, E, Ē, H, I, Ī, K, M, N, O, Ō, P, R, T, U, Ū, V, ʻ G/NG.

Consoană nazală velară (adică ŋ) este scrisă cu litera din alfabetul latin ⟨g⟩, dar ocazional e scrisă și ca ⟨ng⟩. O literă specială, ⟨ġ⟩, e folosită uneori folosită ca să se diferențieze de [g]-ul spaniol.

Morfologie

Structură silabică

Silabele din rapa nui sunt formate dintr-o consoană și o vocală, sau o vocală.

Reduplicare

Împrumuturi

Istorie

Limba rapa nui este izolată în categoria limbilor est polineziene, din care fac parte și limbile marquesice și cele tahitice.

Consemnări ale limbii din 1770

Consemnări ale limbii din 1774

Înrobirea post peruviană

Consemnări ale limbii din 1886

Consemnări ale limbii din Secolul al XX-lea

Rongorongo

Note

1. ^ ***a*** ***b*** ***c*** en Lewis, M. Paul, Gary F. Simons, and Charles D. Fennig, ed. (2013). „Ethnologue: Languages of the World" (http://www.ethnologue.com/language/rap) (în engleză) (ed. 17). Dallas, Tex.: SIL International. Accesat în 1 iunie 2013. `|capitol=` ignorat (ajutor)
2. **^** es „Censo 2002. Síntesis de resultados" (http://www.ine.cl/cd2002/sintesiscensal.pdf) (PDF). *Comisión nacional del XVII censo de población y vi de vivienda* (în spaniolă). Santiago de Chile. 2003. Accesat în 1 iunie 2013.

Bibliografie

- es Conte Oliveros, J. (1996): Gramática Fundamental de la Lengua Rapanui. – *Comisión para la Estructuración de la Lengua Rapanui*, 106 pp.; Santiago de Chile.
- en Du Feu, V., 1996. *Rapa Nui*. – *Routledge*, 1st edition: 240 pp; London.
- en Fischer, S.R., 2008. Reversing Hispanisation on Rapa Nui (Easter Island). In T. Stolz, D. Bakker, R.S. Palomo (eds) *Hispanisation: The Impact of Spanish on the Lexicon and Grammar of the Indigenous Languages of Austronesia and the Americas*. – Mouton de Gruyter, pp. 149–165; Berlin.
- en Makihara, M. (2001): Rapanui - Spanish Bilingualism. – *Rongorongo Studies*, vol. 11: pp. 25–42.
- en Makihara, M. (2005a): Rapa Nui ways of speaking Spanish: Language shift and socialization on Easter Island. – *Language in Society*, vol. 34: pp. 727–762.
- en Makihara, M. (2005b): Being Rapa Nui, speaking Spanish: Children's voices on Easter Island. – *Anthropological Theory*, vol. 5: pp. 117–134.
- en Pagel, S. (2008): The old, the new, the in-between: Comparative aspects of Hispanisation on the Marianas and Easter Island (Rapa Nui). – In Stolz, T., Bakker, D., and Palomo, R.S. (eds.) *Hispanisation: The Impact of Spanish on the Lexicon and Grammar of the Indigenous Languages of Austronesia and the Americas*. – Mouton de Gruyter, pp. 167–201; Berlin.

Legături externe

- es „Diccionario etimológico Rapanui-Español" (http://www.lenguasindigenas.cl/webhosting/lenguasindigenas.cl/fileadmin/Carpeta_documentos/publicacionesRapaNui24/Diccionario_Etimol%F2gico_Rapanui_Espa%F1ol.pdf) (PDF). *Comisión para la Estructuración de la Lengua Rapanui*. Accesat în 1 iunie 2013.

- en „Language: Rapanui (Easter Island)” (http://language.psy.auckland.ac.nz/austronesian/language.php?id=264). *Austronesian Basic Vocabulary Database*. Accesat în 1 iunie 2013.

Adus de la https://ro.wikipedia.org/w/index.php?title=Limba_rapa_nui&oldid=12040577

Ultima editare a paginii a fost efectuată la 10 martie 2018, ora 01:43.

Acest text este disponibil sub licența Creative Commons cu atribuire și distribuire în condiții identice; pot exista și clauze suplimentare. Vedeți detalii la Termenii de utilizare.